

Yoğun Bakımda Pnömoni

Doç. Dr. Rıdvan KARAALI

Cerrahpaşa Tıp Fakültesi

Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı

26. Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Kongresi

Pnömoni Terminolojisi

Edinim yerine göre sınıflama

Terim	Tanım
Toplum kökenli pnömoni (TKP)	Sağlık hizmeti sunulan ortamlar dışında edinilen akut pulmoner parankim enfeksiyonu
Nozokomiyal pnömoni	Hastane ortamında edinilen akut pulmoner parankim enfeksiyonu; HKP ve VİP'yi kapsar
Hastane kökenli pnömoni (HKP)	Hastaneye yatıştan ≥ 48 saat sonra gelişen pnömoni
Ventilatör ilişkili pnömoni (VİP)	Endotrakeal entübasyondan ≥ 48 saat sonra gelişen pnömoni
nvHKP	Mekanik ventilasyon uygulanmayan ve pnömoni gelişmeden önceki 48 saat içinde ekstübe edilmemiş hastada gelişen pnömoni
HCAP	Güncel kullanımda terk edilmiş; sağlık bakım kuruluşunda veya yakın zamanda hastaneye yatış sonrası gelişen pnömoni

Etiyolojiye göre sınıflama

Terim	Tanım
Atipik pnömoni	Legionella spp., Mycoplasma pneumoniae, Chlamydia pneumoniae, C. psittaci ve Coxiella burnetii etkenli pnömoni
Aspirasyon pnömonisi	Gastrik/orofaringeal içeriğin alt havayollarına geçmesi sonucu gelişen pnömoni
Kimyasal pnömonit	Asidik mide içeriği gibi maddelerin aspirasyonuna bağlı, enfeksiyondan bağımsız inflamatuvar reaksiyon
Bakteriyel aspirasyon pnömonisi	Orogastrik içerikle akciğere fazla miktarda bakteri inokülasyonu sonucu gelişen aktif enfeksiyon

HCAP: Eski sınıflamadır; uygunsuz geniş spektrumlu antibiyotik kullanımını artırabildiği için terk edilmiştir. **Atipik:** "Tipik" bakterilerden farklı etkenleri tanımlar; terimin kökeni tartışmalıdır.

TANIMLAR — Nozokomiyal Enfeksiyon

YBÜ enfeksiyonları, hastaneye yatıktan ≥ 48 saat sonra gelişen, kabul anında mevcut olmayan veya inkübasyonda bulunmayan enfeksiyonlardır

VİP — Ventilatör İlişkili Pnömoni

- Endotrakeal entübasyondan ≥ 48 saat sonra gelişen pnömoni
- Tanı: yeni radyolojik infiltrat + ateş/lökositoz + pürülan sekresyon
- BAL kültürü $\geq 10^4$ CFU/mL; ETA $\geq 10^5$ – 10^6 CFU/mL (nicel)

VİO — Ventilatör İlişkili Olay

- VİD: FiO₂ $\geq 0,20$ veya PEEP ≥ 3 cmH₂O artışı ≥ 2 gün
- EVİK: VİD + ateş/lökositoz + antibiyotik başlanması
- OVİP: EVİK + kültür/antijen/balgam pozitifliği

SKİ-KDE — Santral Kateter İlişkili KDE

- SVK olan hastada lab. doğrulamalı bakteriyemi/fungemi
- Başka tanımlanmış kaynak olmamalı
- DTP (Differential Time to Positivity) ≥ 2 saat: kateter kaynaklı

Kİ-İYE — Kateter İlişkili İYE

- Foley kateteri olan hastada $\geq 10^3$ CFU/mL tek etkenden idrar kültürü
- Semptom: ateş, titreme, pelvik ağrı veya supra-pubik hassasiyet
- Asemptomatik bakteriüri $\neq$ Kİ-İYE; çoğu olguda tedavi gerekmez

GLOBAL & TÜRKİYE

EPİDEMİYOLOJİ, DİRENÇ HARİTALARI & SÜRVEYANS VERİLERİ

*WHO IPC 2024 · ECDC EARS-Net 2023 · EUROBACT-2 · CDC 2024 · Murray et al. Lancet 2022 ·
USHİESA 2024 Ulusal Sürveyans Ağı Raporu — T.C. Sağlık Bakanlığı, Haziran 2025*

GLOBAL EPİDEMİYOLOJİ

%7-10

YBÜ hastalarında
nozokomiyal enfeksiyon oranı

4.1M

Yılda etkilenen
AB hasta sayısı

%30-40

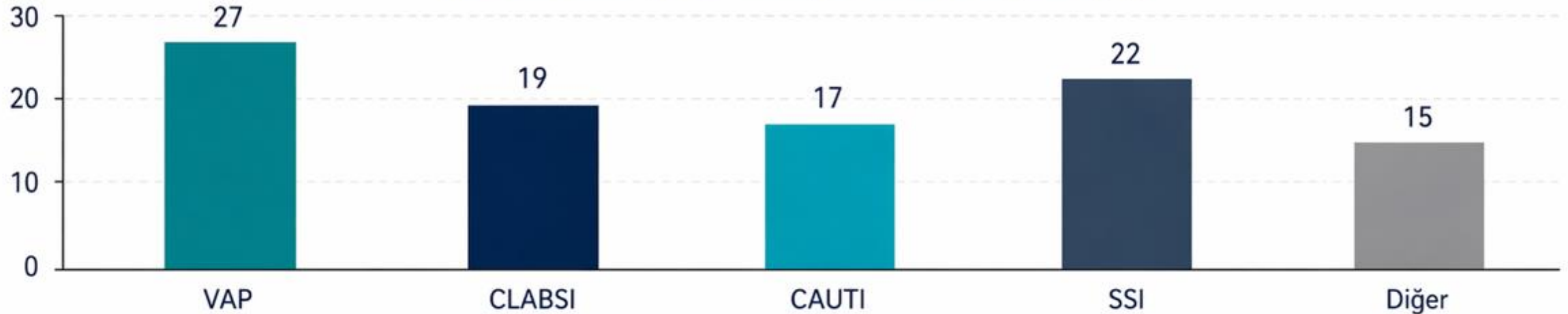
Önlenebilir
enfeksiyon oranı

2-3x

Mortalite artış
riski (VAP için)

YBÜ Nozokomiyal Enfeksiyonlarının Dağılımı (%)

TÜRKİYE — USHİESA 2024 Ulusal Sürveyans Verileri

60.370

Toplam bildirilen enfeksiyon vakası

8,69M

Tarama yapılan hasta sayısı

25.106

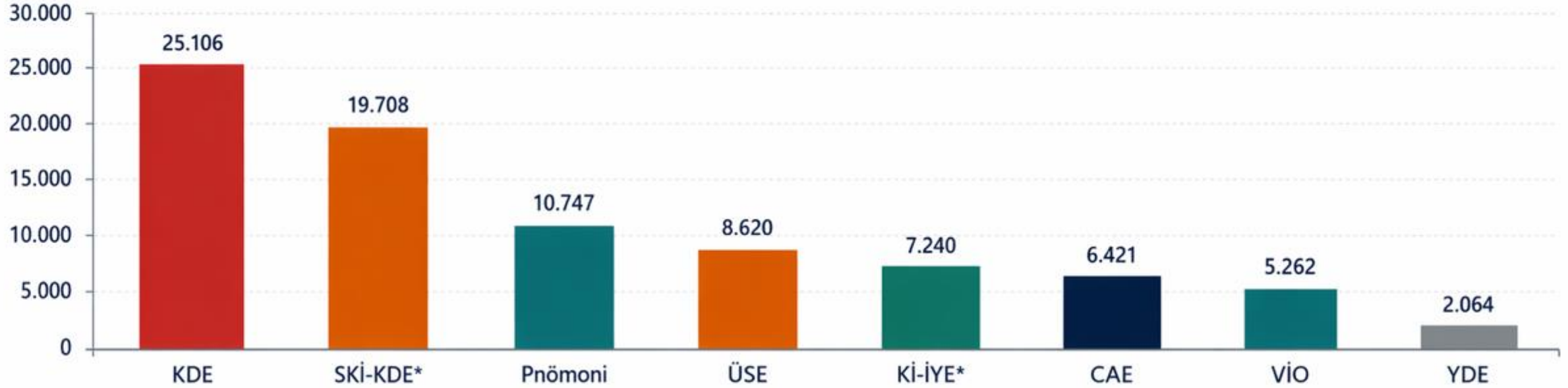
Kan Dolaşımı Enfeksiyonu (KDE)

%14,4

Pnömonide sekonder KDE oranı

Enfeksiyon Türüne Göre Vaka Dağılımı — Türkiye, 2024 (n=60.370)

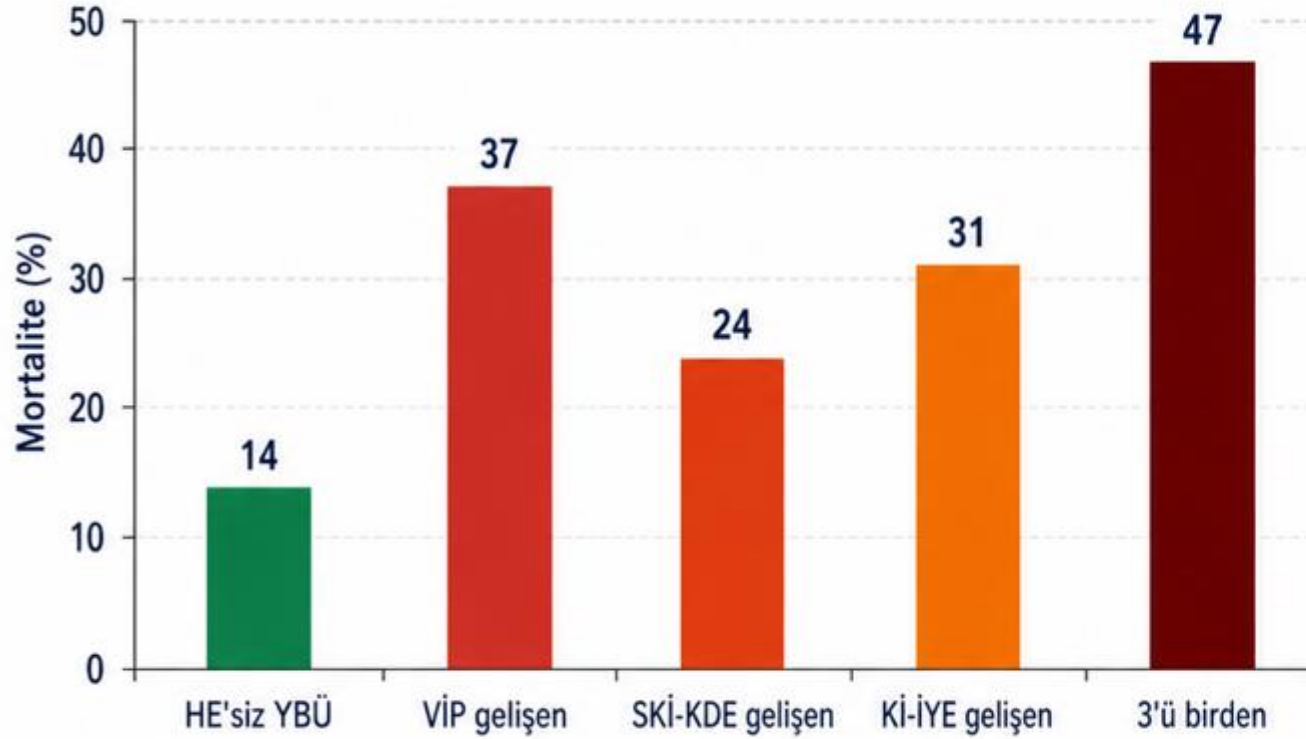
* SKİ-KDE (n=19.708) toplam KDE'nin alt grubudur; Kİ-İYE (n=7.240) ÜSE'nin alt grubudur — her iki grup ayrıca gösterim amacıyla eklenmiştir

YBÜ Enfeksiyonlarında Mortalite & Ek Yatış Süresi — Türkiye & Dünya

Mortalite Oranları — INICC YDGÜ (% , 37 ülke, 786 YBÜ)

YBÜ'de sepsiste mortalite %52 (WHO 2024 analiz)

Ek Yatış Süresi (Gün)

SKİ-KDE

19,4 gün

Türkiye INICC 2003–12

Kİ-İYE

10,1 gün

Türkiye INICC 2003–12

VİP

8,7 gün

Türkiye INICC 2003–12

SKİ-KDE

23,2 gün

INICC Küresel YDGÜ

VİP

22,5 gün

INICC Küresel YDGÜ

3'ü birlikte gelişince mortalite %46,6 — HE'siz YBÜ'nün (14%) 3,3 katı
Her VİP için ek 8,7–22,5 gün yatış ve %12–19 ekstra ölüm riski

Antimikrobiyal Direnç — Global Eğilimler & 2050 Senaryosu

1,27M

Doğrudan AMR
ölümü (2019)

4,95M

AMR ilişkili
toplam ölüm (2019)

136M

Yıllık dirençli
enfeksiyon (küresel)

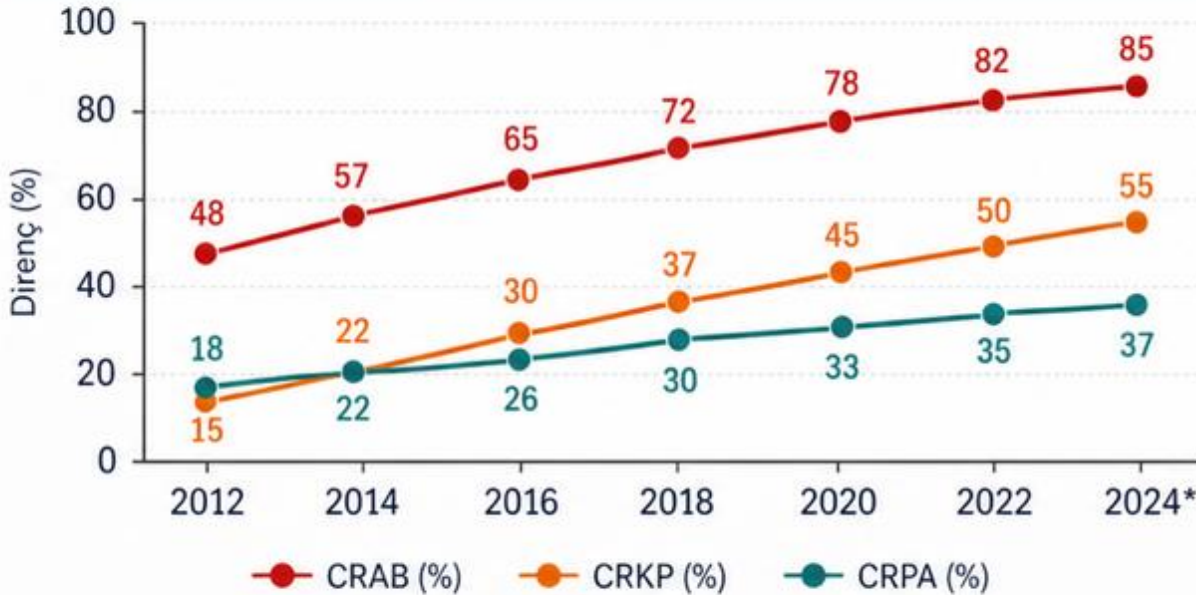

10M

2050 senaryosu
yıllık AMR ölümü

Karbapenem Direnci Artış Eğilimi — Global YBÜ (%)

WHO Kritik Öncelik Patojenleri (2024)

	A. baumannii (CRAB)	KRİTİK
	P. aeruginosa (CRPA)	KRİTİK
	Enterobacterales (CRE)	KRİTİK
	S. aureus (MRSA)	YÜKSEK
	E. faecium (VRE)	YÜKSEK
	Candida auris	KRİTİK*

KÜRESEL GÖRÜNÜM

2050 UÇURUMU: ANTİMİKROBİYAL DİRENCİN (AMR) GLOBAL EĞİLİMİ

10 MİLYON

AMR kaynaklı beklenen yıllık ölüm

1,27 Milyon: Doğrudan AMR kaynaklı yıllık ölüm

4,95 Milyon: AMR ile ilişkili toplam yıllık ölüm

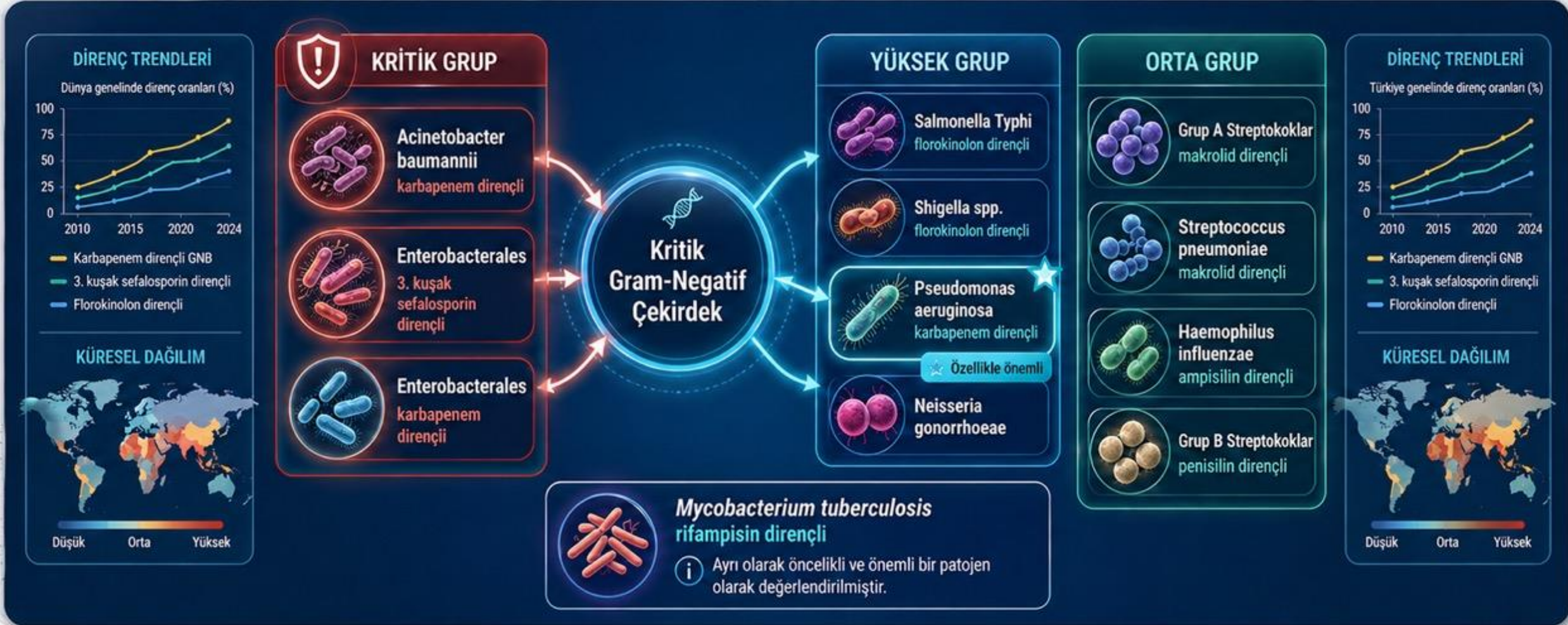
Yıllık 136 Milyon dirençli enfeksiyon vakası

Karbapenem direnci, küresel YBÜ'lerde logaritmik bir artış eğilimi göstermektedir. (Lancet 2022 ve OECD AMR Report 2023)

Çoklu İlaç Dirençli Gram-Negatif Bakteriler: Öncelikli Patojenler

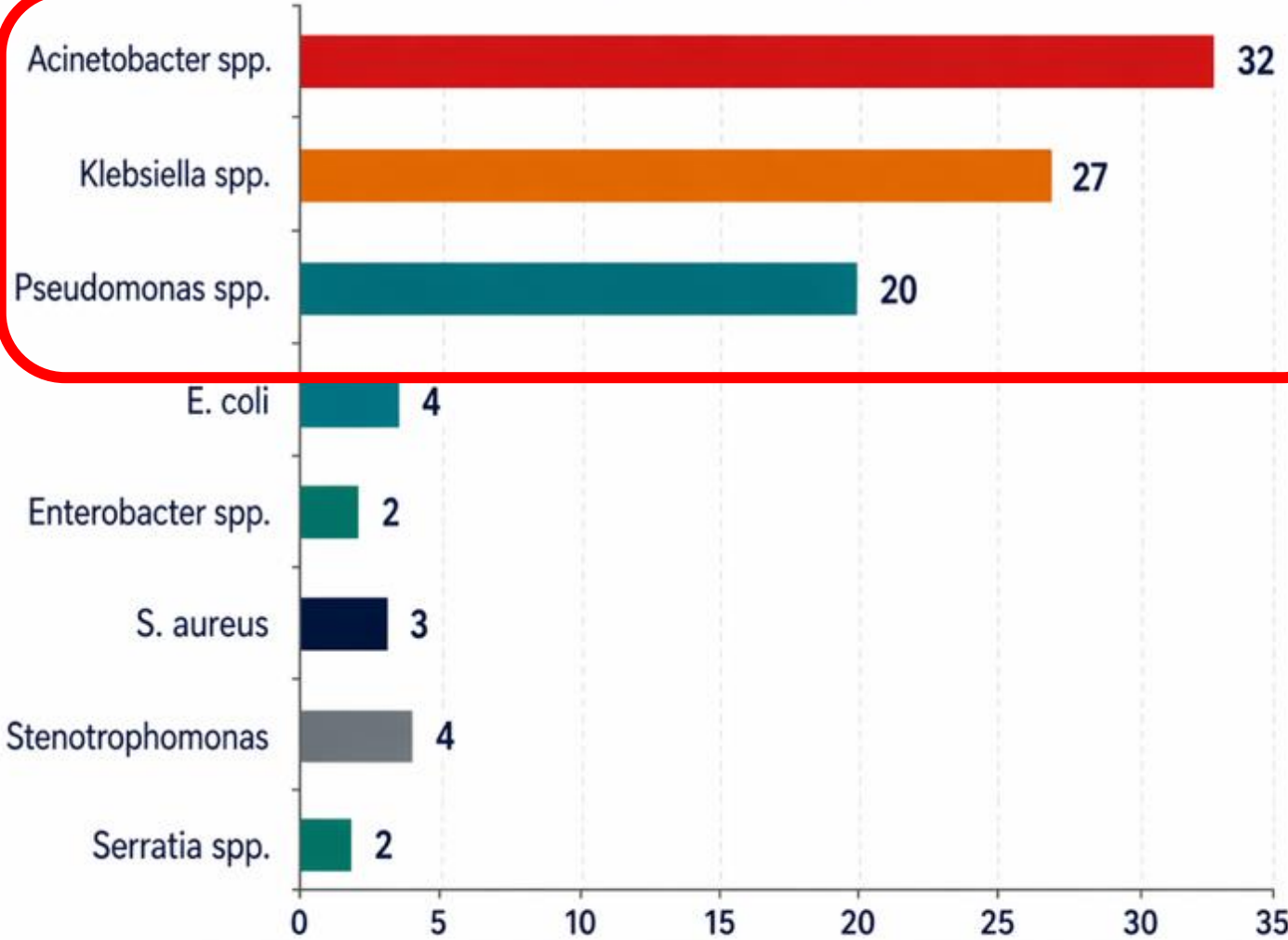
- Küresel ve Ulusal Epidemiyolojik Tehdit
- Özellikle Karbapenem Direnci Kritik

VİP Etken Dağılımı – USHİESA 2024 (n=7.417 VİP)

VİP Etken Dağılımı – Türkiye 2024 (%)

Klinik Çıkarımlar

Acinetobacter spp. — 1. sıra (%32,4)

%97,3 karbapenem direnci (VİP) — kolistin + sulbaktam veya ampicilin-sulbaktam kombinasyonu

Klebsiella spp. — 2. sıra (%26,8)

%78,9 meropenem direnci; seft-avibaktam direnci %52,0 — seçenekler hızla daralıyor

Pseudomonas spp. — 3. sıra (%19,8)

%56,8 meropenem direnci; seft-avibaktam %37,9 ile hâlâ avantajlı seçenek

S. aureus (%3,0)

MRSA oranı %53,7 (sefoksitin direnci); vankomisin veya linezolid gereklidir

Non-fermantatif GN bakteriler %57,2

VİP'te baskın grup; ampirik tedavide CRAB/CRPA profili esas alınmalı

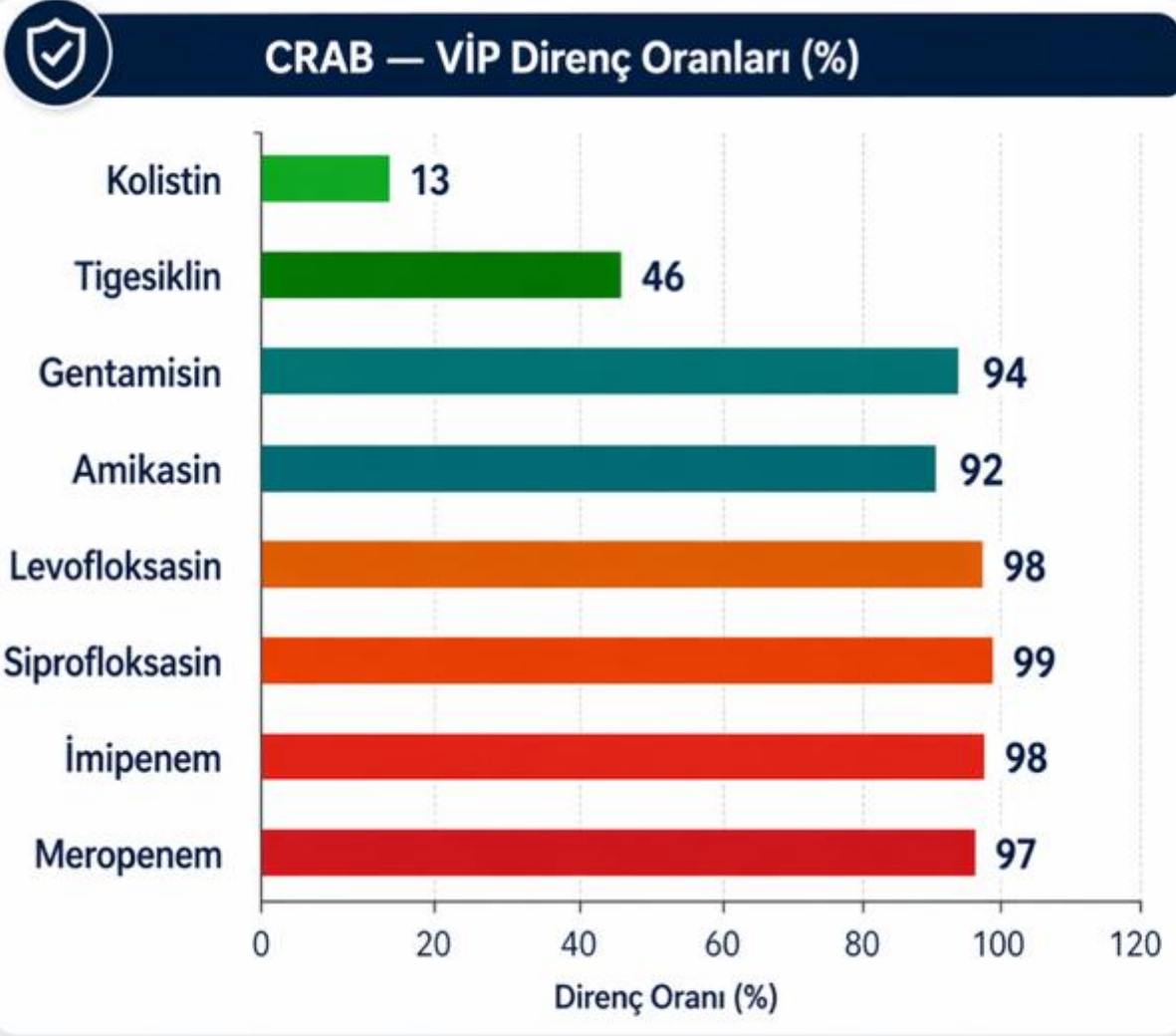

VİO — Acinetobacter spp. (%36,7)

VİO vakalarında da CRAB baskın; tanısal kriter farklı ancak klinik etki benzer

Acinetobacter baumannii — Antibiyotik Direnç Profili (USHİESA 2024)

Enfeksiyon Türüne Göre CRAB Direnç Özeti

VİP (n=2.924 test)

Karbapenem direnci: %97,5 | Kolistin: %12,6

KDE (n=3.326 test)

Karbapenem direnci: %93,7 | Kolistin: %12,3

ÜSE (n=423 test)

Karbapenem direnci: %96,5 | Kolistin: %14,0

CAE (n=259 test)

Karbapenem direnci: %92,7 | Kolistin: %7,5

EUROACT-2: Acinetobacter spp. karbapenem direnci küresel %84,6

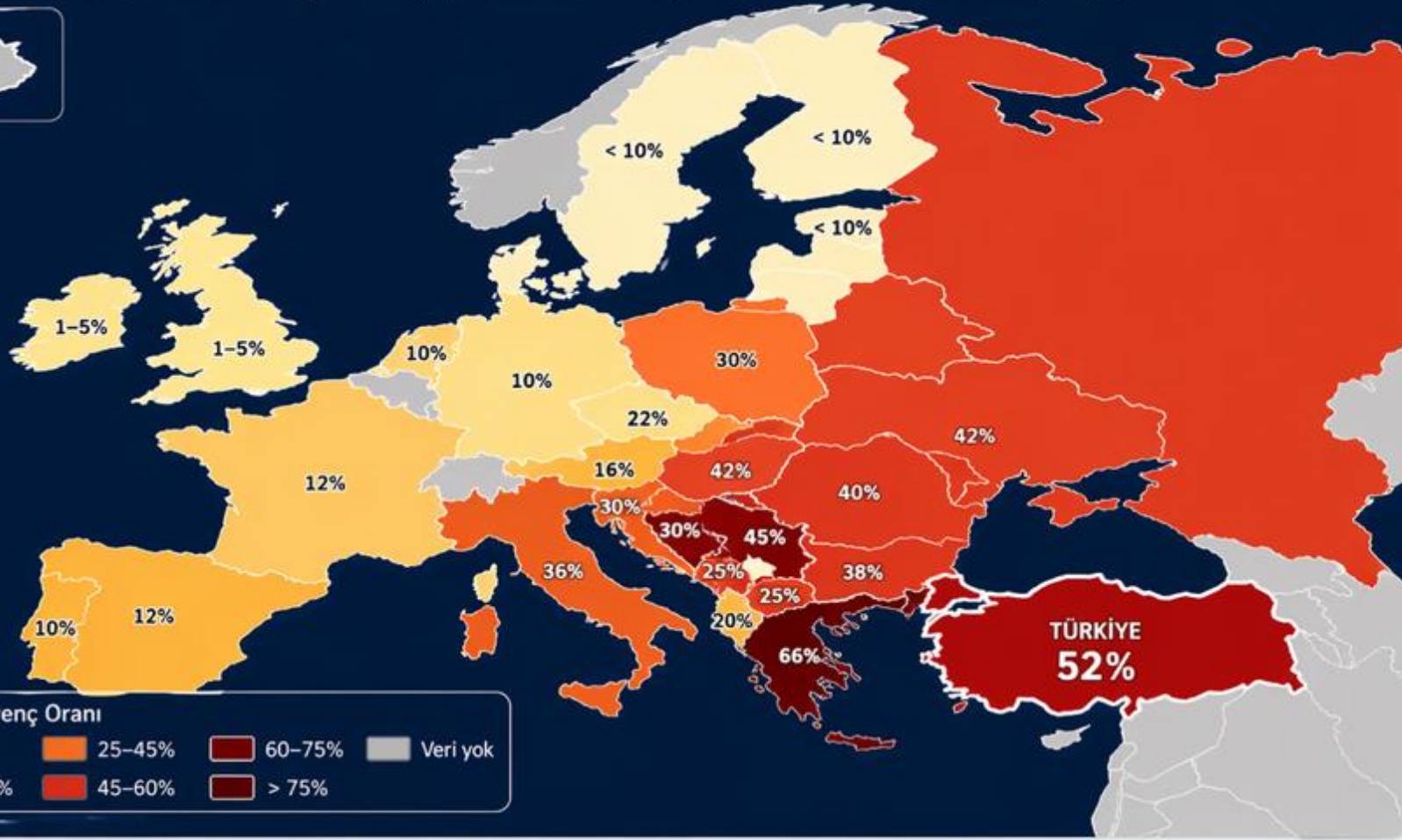

CRKP — Karbapenem Dirençli Klebsiella pneumoniae

Avrupa & Türkiye Kan Dolaşımı İzolat Direnç Oranları (%)

CRKP — Karbapenem Dirençli Klebsiella pneumoniae

Kan Dolaşımı İzolat Direnç Oranları (%) — ECDC EARS-Net/CAESAR 2023 & USHİESA 2024 (Türkiye)

Bölgesel Karşılaştırma

Türkiye

52%

Yunanistan

66%

AB ort.

~18%

K. Avrupa

1-5%

Türkiye

%52

USHİESA 2024: VIP %78,9 / KDE %72,1

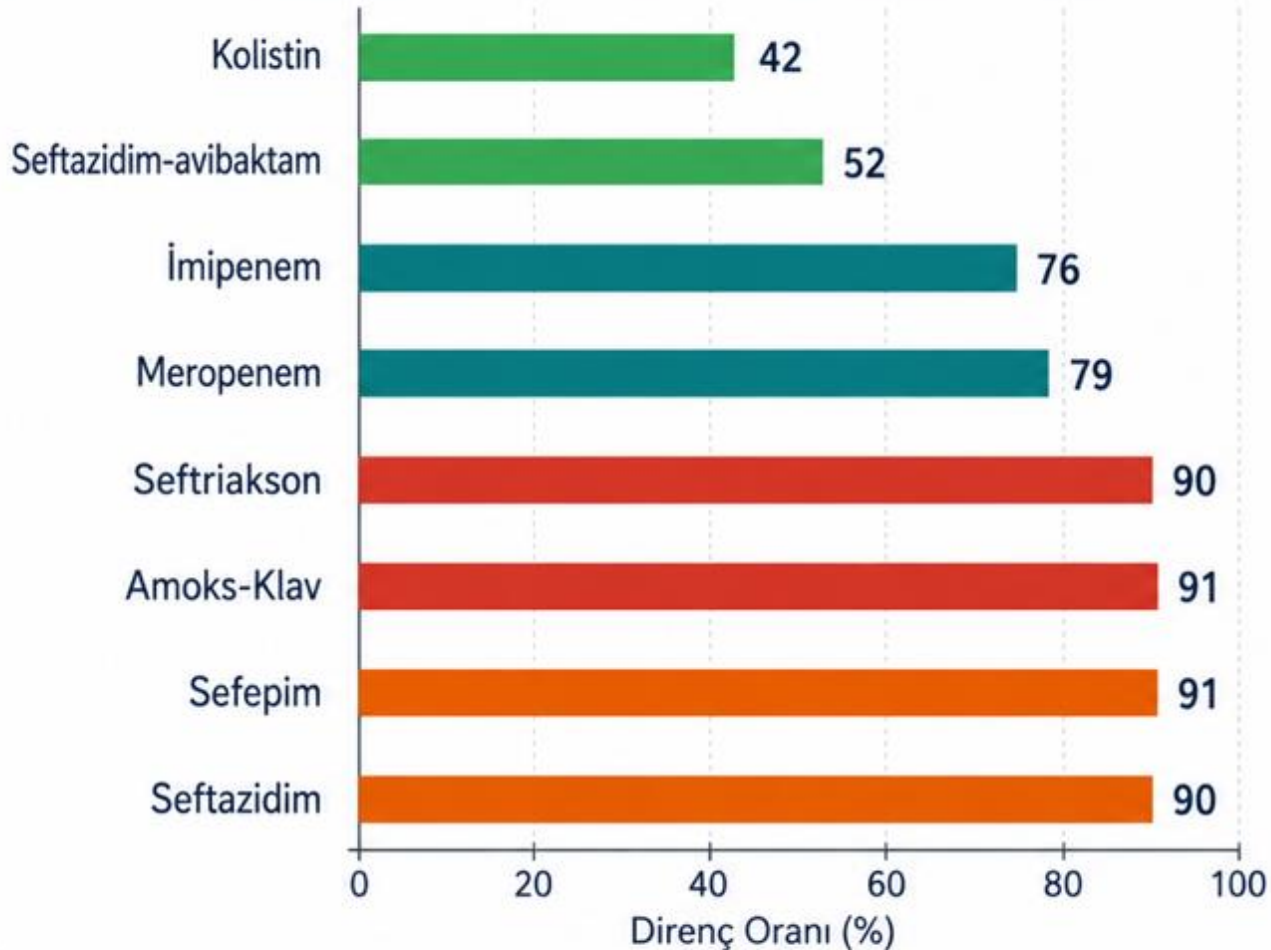
ECDC EARS-Net AMR Surveillance 2023; ECDC/WHO CAESAR 2023; USHİESA 2024 (Türkiye). Türkiye ECDC EARS-Net üyesi değildir.

Türkiye verileri, USHİESA 2024 (Türkiye) ve CAESAR/EARS-Net kaynaklarından derlenmiştir.

Klebsiella pneumoniae — Antibiyotik Direnç Profili (USHİESA 2024)

K. pneumoniae — VİP Direnç Oranları (%)

Öne Çıkan Veriler — Türkiye & Global

Tüm enfeksiyonlardaki payı
%25,5 — Türkiye'nin en sık etkeni

VİP'te Klebsiella oranı
%26,8 (1.985 / 7.417 VİP)

Kİ-İYE'de Klebsiella oranı
%35,6 (2.581 / 7.240)

SKİ-KDE'de meropenem dir.
%72,1 (2.695 / 3.739)

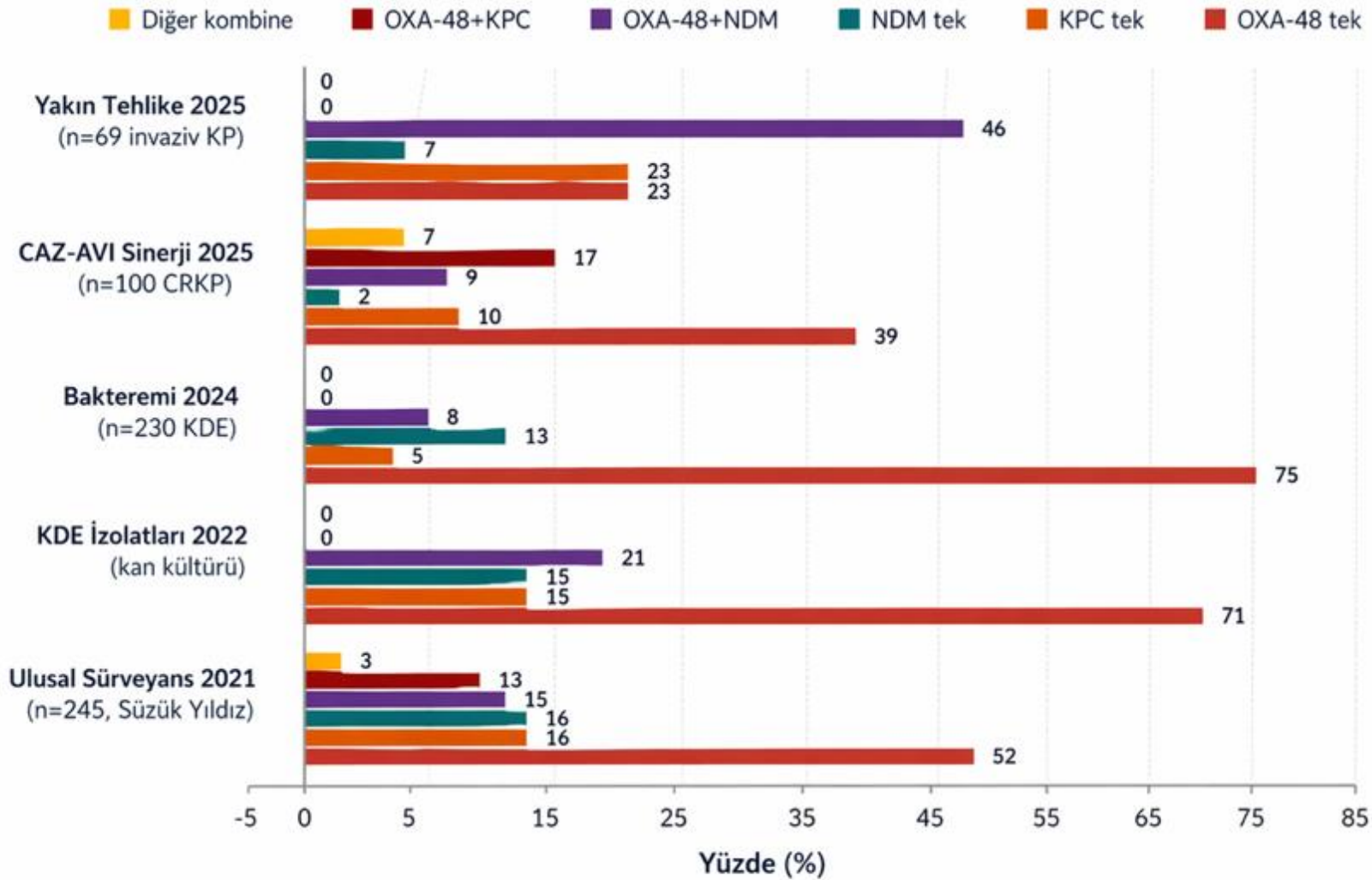
Seftazidim-avibaktam VİP
%52,0 — hâlâ direnç endişe verici

EUROBACT-2 karbapenem dir.
Klebsiella spp.: küresel %37,8 (182 / 482)

K. pneumoniae Karbapenemaz Profili — Türkiye Çalışmaları (2021–2025)

OXA-48 · KPC · NDM · Çoklu Gen Kombinasyonları — Epidemiyolojik Değişim

2025

n=69

Yakın Tehlike: Çoklu Karbapenemaz

OXA-48+NDM %46,4 — tek gen toplamını geçti

2025

n=100

CAZ-AVI Sinerji Çalışması

Çoklu gen %33 | OXA-48+KPC %17 | NDM+KPC %3

2024

n=230

Bakteremi Kohortunda Direnç

KDE'de OXA-48 %74,8 baskın; NDM %12,6

2022

Kan

KDE İzolatları Fosfomisin

Kan kültüründe NDM %20,6 — dikkat çekici

2021

Ulusal

26 Bölge Ulusal Sürveyans

En geniş referans veri; OXA-48 %52,2

Eğilim: OXA-48 ↔ · NDM ↑ · KPC ↑ · Kombine ↑↑

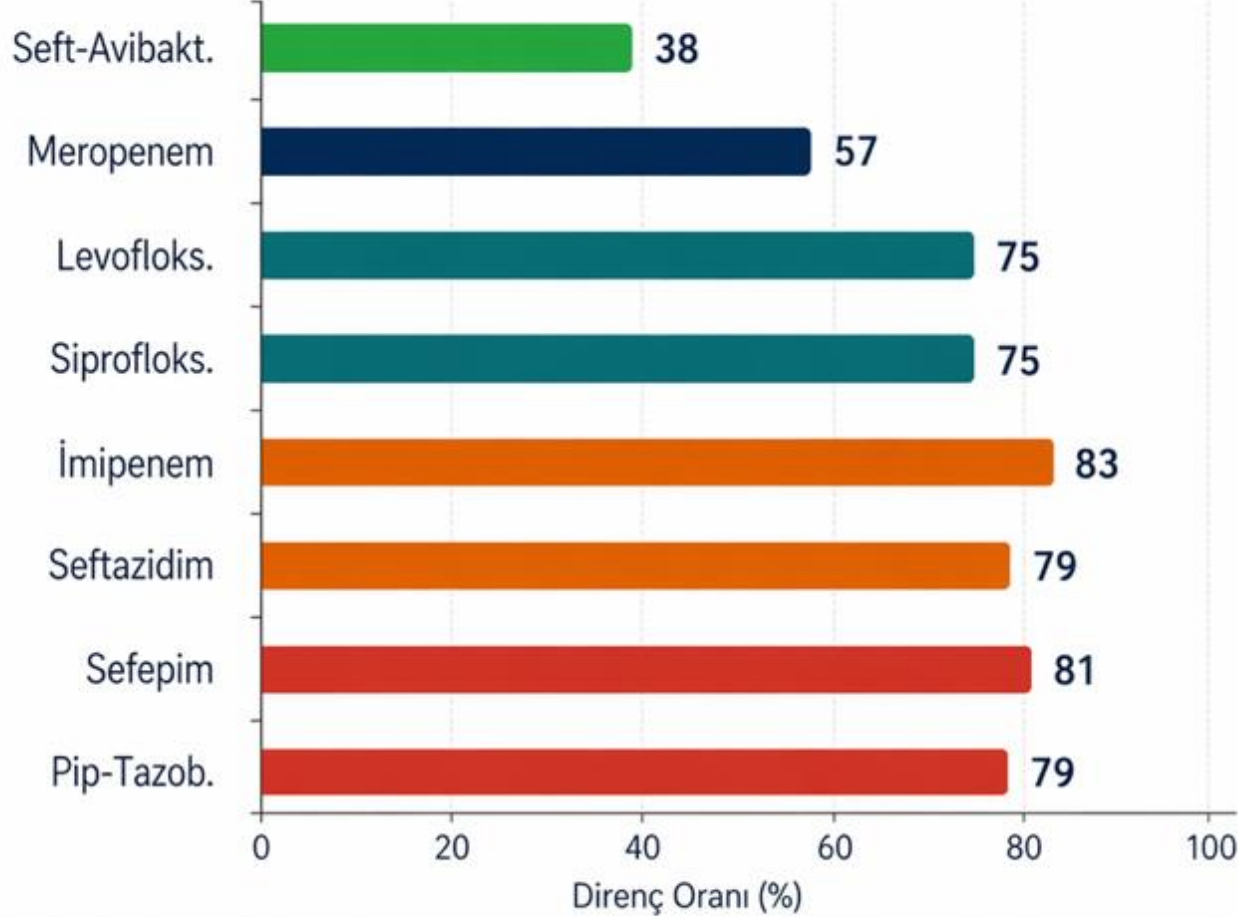
1. İnvaziv KP çoklu karbapenemaz, 2025 · 2. CAZ-AVI sinerji CRKP, 2025 · 3. Bakteremi direnç genleri ve mortalite, 2024 · 4. Fosfomisin KDE izolatları, 2022 · 5. Süzük Yıldız et al. Mikrobiyol Bül 2021;55(1):1-16 · Tüm çalışmalar Türkiye izolatları.

Pseudomonas aeruginosa – Antibiyotik Direnç Profili (USHİESA 2024)

P. aeruginosa – VİP Direnç Oranları (%)

Öne Çıkan Veriler – Türkiye & Global

Tüm enfeksiyonlardaki pay
%10,7 – 3. sık non-ferm. GN etken

VİP'te oran
%19,8 (1.469/7.417 VİP)

Meropenem direnci (KDE)
%51,8 – SKİ-KDE dahil (n=1.254)

Seftazidim-avibaktam (KDE)
%36,3 – tercihli seçenek potansiyeli

Kolistin direnci (VİP)
%13,3 – son seçenek ajanları da risk altında

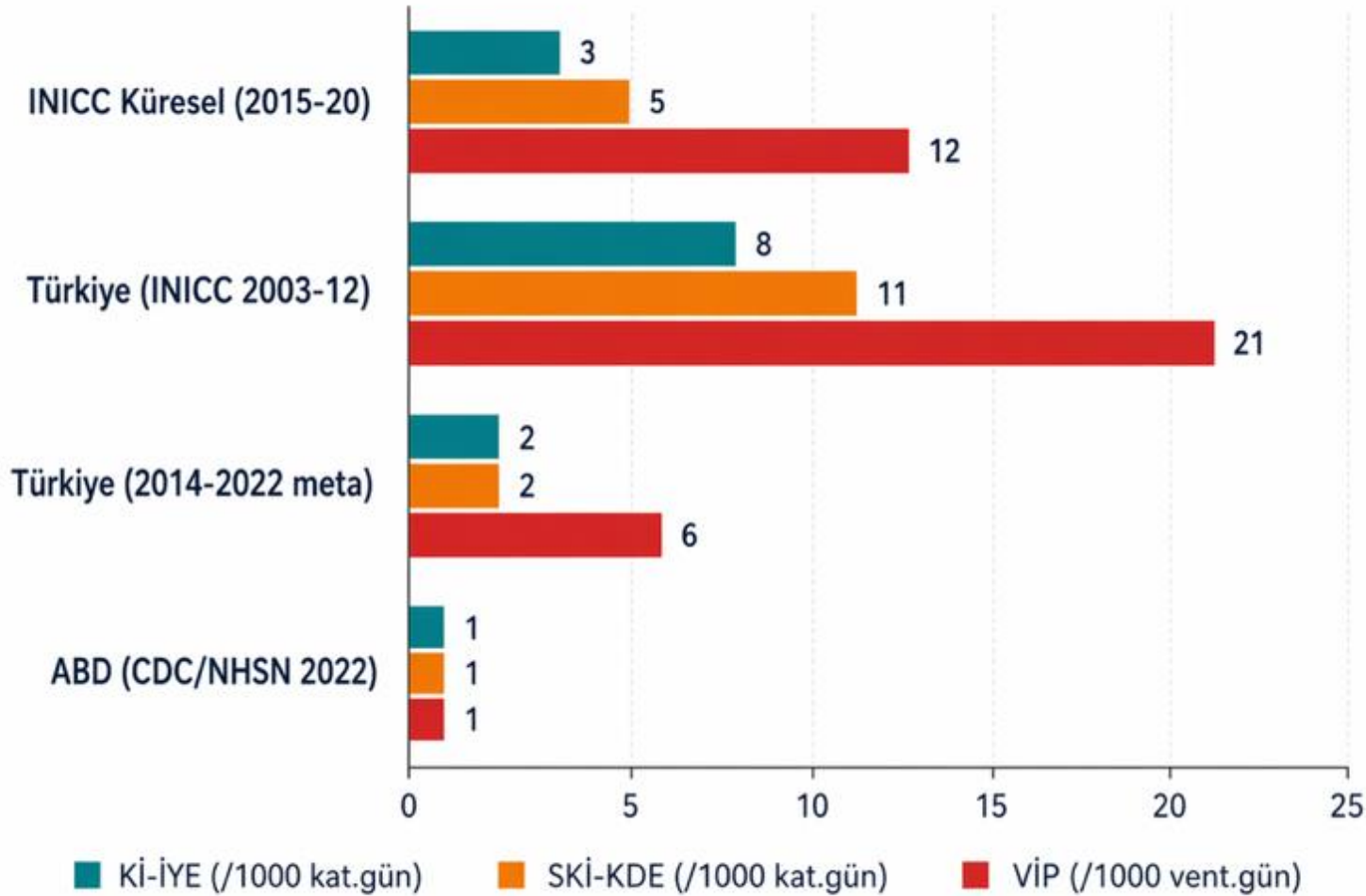

EUROBACT-2 karbapenem dir.
Pseudomonas spp.: küresel %33,2 (82/247)

YBÜ'de Cihaz İlişkili Enfeksiyon Hızları — 1000 Cihaz Günü Başına Karşılaştırma

Enfeksiyon Hızı — 1000 Cihaz Günü Başına

Temel Çıkarımlar

Türkiye'de belirgin iyileşme

VİP hızı: 21,4 (2003–12) → 6,49 (2014–22).
Yaklaşık %70 düşüş — bundle uygulamalarının somut etkisi

Hâlâ CDC'nin 6 katı

Türkiye VİP hızı 6,49 — ABD NHSN'nin (1,1) yaklaşık 6 katı. Ek iyileştirme alanı geniş

SKİ-KDE ve Kİ-İYE iyi seyirde

SKİ-KDE 1,97 ve Kİ-İYE 1,95 — küresel INICC ortalamasının altında; CDC'ye yakın düzey

Pandemi döneminde CLABSI düştü

25 Türkiye hastanesi: SKİ-KDE 4,26 (2019) → 3,53 (2022) — %17 azalma (pandemi süreci)

Cihaz kullanım oranları yüksek

Türkiye INICC 2003–12: MV kullanım oranı 0,54 | Santral kateter 0,65 | Üriner kateter 0,88 — risk faktörü

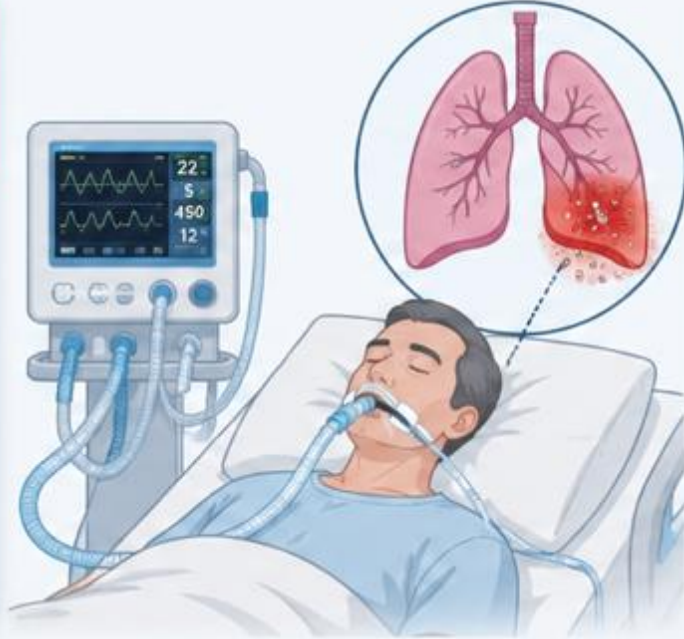

VİP (VAP): Klinik Önemi ve Tanıda Güçlükler

Klinik Önemi

- ✓ Yoğun bakım ünitesinde sık karşılaşılan ciddi bir enfeksiyondur.
- ✓ Artmış mortalite riski ile ilişkilidir.
- ✓ Erken ve uygun tedavi klinik sonuçlar açısından kritiktir.

Doğru Tanının Önemi

- ✓ Uygun tedavinin erkenden başlatılmasını sağlar.
- ✓ Gereksiz antibiyotik kullanımını azaltır.
- ✓ Antibiyotik direncinin gelişimini önlemeye katkı sağlar.

Tanısal Sınırlılık

Belirti ve bulguların hiçbirisi tek başına VİP tanısı için yeterli duyarlılık veya özgüllüğe sahip değildir.

Bu nedenle klinik, radyolojik ve mikrobiyolojik veriler birlikte değerlendirilmelidir.

Risk Faktörleri

Komorbidite & Demografi

- İleri yaş: ≥ 74 yaş grubu mortalite OR 2,46 [1,91–3,16]
- Charlson >2 : OR 1,83 [1,47–2,28] (EUROBACT-2)
- Hematolojik malignite: OR 1,55 [1,10–2,20]
- Solid tümör metastatik: OR 1,54 [1,09–2,17]
- COVID-19 yatışı: OR 2,07 [1,50–2,85]

Önceki Antibiyotik Maruziyeti

- Son 90 gün antibiyotik: ESBL/KPC risk artışı
- Karbapenem öyküsü: CRKP ve CRAB seçilimi
- Uzun YBÜ yatışı $\rightarrow$ mikrobiyota baskılanması
- Çoklu antibiyotik öyküsü $\rightarrow$ MDR risk $\uparrow$
- TPN, immünsupresyon: kandidemi riskini artırır

YBÜ'ye Özgü Risk

- İnvaziv mekanik ventilasyon: OR 2,81 [2,18–3,61]
- Vazopressör kullanımı: OR 2,44 [2,04–2,93]
- $c \geq 48$: OR 2,28 [1,78–2,93]
- Septik şok + steroid: OR 3,85 [2,98–4,97]
- Erken YBÜ edinimli HA-BSI (≤ 7 gün): OR 1,32

Cihaz İlişkili Riskler

- Mekanik ventilasyon: VIP'te temel risk
- Santral kateter: SKİ-KDE (n=19.708, USHİESA 2024)
- Üriner kateter: Kİ-İYE (7.240 vaka, USHİESA 2024)
- Kateter süresi uzadıkça risk katlanarak artar
- ECMO, renal replasman: fungemi riskini belirgin artırır

Hastane kökenli pnömoni (HKP): Erişkinlerde MDR bakteri risk faktörleri

Risk grubu	Başlıca risk faktörleri
 <p>MDR gram-negatif bakteriler (<i>Pseudomonas aeruginosa</i> ve diğer gram-negatif basiller dahil)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gram-negatif izolatların >%10'unun sefepim veya piperasilin-tazobaktama dirençli olduğu birimde tedavi görmek* • Solunum yolu veya diğer vücut bölgelerinden alınan kültürlerde MDR gram-negatif basil kolonizasyonu ve/veya önceki izolasyon öyküsü
 <p>MRSA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Staphylococcus aureus izolatlarının >%20'sinin metisiline dirençli olduğu birimde tedavi görmek* • Solunum yolu veya diğer vücut bölgelerinden alınan kültürlerde MRSA kolonizasyonu ve/veya önceki izolasyon öyküsü

Dipnot: * Birime özgü duyarlılık oranları bilinmiyorsa bölgesel veriler esas alınır.

Alt bilgi: HAP, hastaneye yatıştan ≥48 saat sonra gelişen ve başvuruda inkübasyonda olmayan pnömonidir; HKP, VİP ve nvHKP tablolarını kapsar.

HKP ve VİP için ampirik tedaviye ilişkin kararların verilmesinde, yerel direnç paternlerinin bilinmesi kritik öneme sahiptir. Tüm hastaneler, ideal olarak hastane içindeki farklı birimlere özgü olacak şekilde, düzenli aralıklarla yerel bir antibiyogram hazırlamalı ve bunu ilgili birimlerle paylaşmalıdır.

VİP Tanısında Başlangıç Bulgularının Nonspesifikliği ve “Altın Standart” İllüzyonu

Klinik, radyografik ve mikrobiyolojik veriler tek başına yeterli değildir; tanı bütüncül değerlendirme ile konur.

BAŞLANGIÇ BULGULARI NONSPESİFİKTİR

KLİNİK BULGULAR

Ateş

Pürülan sekresyonlar

Lökositoz

VENTİLATÖR / SOLUNUM BULGULARI

Solunum sayısında artış

Tidal volümde azalma

Dakika ventilasyonunda artış

Oksijenasyonda bozulma

RADYOGRAFİK BULGULAR

Alveoler infiltratlar

Hava bronkogramları

Komşu solid organ sınırlarında silüet kaybı

“ALTIN STANDART” İLLÜZYONU

Pratikte **altın standart** (akciğer dokusunda histopatolojik pnömoni gösterilmesi) uygulanamaz.

Klinik Bulgular

Ateş (>38°C), pürülan sekresyon, oksijenasyonda bozulma.

Tek başına non-spesifiktir.

Radyografik Bulgular

Yeni veya ilerleyen infiltrat, hava bronkogramları.

VİP Tanısı

Mikrobiyolojik Kanıt

Kantitatif kültürde eşik değeri aşan üreme.

Belirti ve bulguların hiçbiri tek başına VİP tanısı için yeterli duyarlılık veya özgüllüğe sahip değildir. Klinik, radyografik ve mikrobiyolojik üçleme bir bütün olarak değerlendirilmelidir.

VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİ (VİP): KLİNİK ÖZELLİKLER VE BULGULAR

SEMPTOMLAR

Dispne
(iletişim kısıtlıdır)

>48 saat entübasyon

VENTİLATÖR MEKANİKLERİ

↓ Tidal volümde azalma
↑ İnspiratuvar basınçlarda artış

BULGULAR

Ateş
(Fever)

Takipne

Sarı/Pürülan Sekresyon

Hemoptizi

Ronküs

Krepitan Ral

Solunum seslerinde azalma

Bronkospazm

Tablo 5. Klinik Pulmoner Enfeksiyon Skoru (CPIS)

Değişkenler	Puan 0	Puan 1	Puan 3
Vücut sıcaklığı °C	36.1 – 38.4	38.5 – 38.9	≥39, ≤36
Lökosit sayısı μ/L	≥4000, ≤11000	<4000, >11000	
Sekresyon	Yok	Var, pürülan değil	Var, pürülan
PaO ₂ /FiO ₂	>240 ya da ARDS		<240 ve ARDS değil
Akciğer grafisi	İnfiltrasyon yok	Difüz ya da yamalı infiltrasyon	Lokale infiltrat
Mikrobiyoloji	Üreme yok ya da hafif üreme var	Orta ya da fazla üreme var*	

*Gram boyanmada saptananla aynı mikroorganizma üreirse 1 puan daha eklenir.

LABORATUVAR BULGULARI

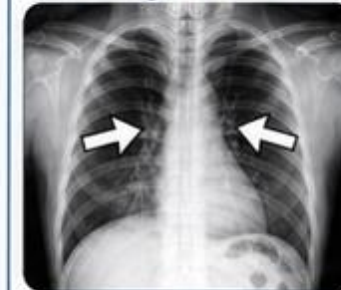
Hipoksemi
(PaO₂/FiO₂ <300)

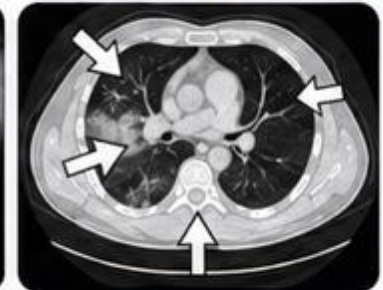
Lökositoz

GÖRÜNTÜLEME

Akciğer Grafisi

BT

Yeni gelişen/ilerleyici infiltrat

EŞLİK EDEN SİSTEMİK BOZUKLUKLAR

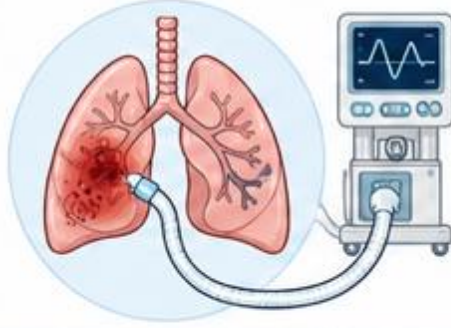

Ensefalopati

Sepsis
(sistemik inflamasyon)

Ventilatörle İlişkili Pnömoni (VAP) Tanı Yaklaşımı

ALTIN STANDART (Pratikte uygulanamayan)

Akciğer dokusunda histopatolojik pnömoni gösterilmesi

i Pratikte altın standart yöntem yoktur.

PRATİK TANI BASAMAKLARI

KLİNİK BULGULAR

- Vücut sıcaklığı: $>38^{\circ}\text{C}$ veya $<36^{\circ}\text{C}$
- Trakeal sekresyon: miktar/pürülan artışı, renk değişimi
- Öksürük, oskültasyonda ral / bronşial ses
- Ronküs (sekresyonlara bağlı)
- Plevral efüzyonda matite
- Oksijenasyonda bozulma
- Ventilatör parametreleri (erken bulgular): solunum sayısı artışı, tidal hacim azalması, FiO_2 ihtiyacında artma

AKCİĞER GRAFİSİ

Yeni veya ilerleyen infiltratlar

✓ Klinik bulgularla uyumlu infiltrat varlığı

MİKROBİYOLOJİK DEĞERLENDİRME

BAL / Bronkoskopik örneklemeye

Kantitatif kültür (tetikleyici eşik değer)

Etken patojen tayini ve direnç profili

DESTEKLEYİCİ LABORATUVAR BULGULARI

LÖKOSİTOZ:
 $>12 \times 10^9$ lökosit/L

LÖKOPENİ:
 $<4.0 \times 10^9$ lökosit/L

TORAKS GÖRÜNTÜLEME VE VİP TANISI

1 VİP ŞÜPHESİNDE AKCİĞER GÖRÜNTÜLEME

İnfiltrat saptanması şart

Görüntüleme bulguları tek başına tanısal değildir

Normal

VİP

2 SIK GÖRÜLEN RADYOGRAFİK ANORMALLİKLER

1. Alveoler infiltratlar

2. Hava bronkogramları

Tanısal zorluklar: nonspesifik bulgular

Anormal görüntüleme

VİP olabilir

Anormal görüntüleme

Diğer nedenler de olabilir

Sıklıkla VİP olmasa da görüntüleme anormal olabilir.

3 EK YARDIMCI BİLGİLER

Hastalık şiddeti ve yaygınlığı

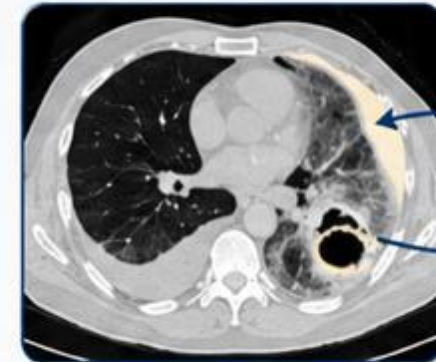
Ünilober tutulum

Multilober tutulum

Komplikasyonların saptanması

Plevral efüzyon

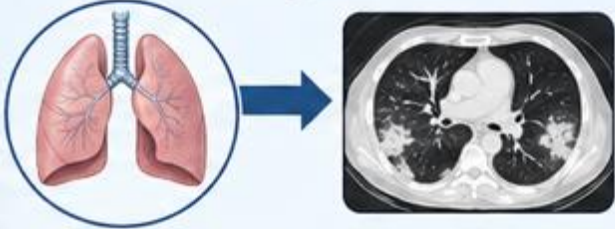
Kavitezyon

VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİ (VİP) GELİŞMİŞ GÖRÜNTÜLEME VE TANI ALGORİTMASI

ENDİKASYONLAR

AKCİĞER GRAFİSİ NORMAL

- Ateş, Lökositoz, Pürülan Sekresyon
- Toraks BT Değerlendirmesi

HEDEF LOB BT İLE BELİRLENİR

KLİNİK BULGULAR

- Ateş
- Sekresyon Artışı
- Lökositoz

ÖRNEKLEME İÇİN
HEDEF BELİRLEME

HAYIR

VİP DÜŞÜK OLASILIK

EVET

VİP ŞÜPHEŞİ:
TANIYI DOĞRULA

TEKRARLAYAN BT DEĞERLENDİRMESİ

Eski BT

Yeni BT

İlerleyici
Değişiklikler

Plevral
Efüzyon

ÖNEMLİ DÜŞÜNCELER: NONSPESİFİK BT GÖRÜNTÜSÜ VE DİĞER NEDENLER

VİP

Atektazi

Ödem

Aspirasyon

KRİTİK HASTALARDA
BT NONSPESİFİKTİR
- TANI KÜLTÜRE
DAYANMALIDIR

VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİ (VİP) ŞÜPHEİNDE SOLUNUM YOLU ÖRNEKLEME VE KÜLTÜR ALGORİTMASI

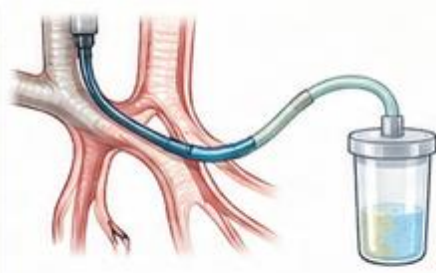
Uzman görüş birliği ve tartışmalı noktalar

UZMAN GÖRÜŞ BİRLİĞİ (KONSENSÜS)

✓ Alt solunum yolu örnekleme (zorunlu)

Bronkoalveolar lavaj (BAL)

Trakeal aspirasyon

Örneklerin alınması

✓ Periferik kan kültürleri (gönderilmelidir)

Aerobik

Anaerobik

GÖRÜŞ AYRILIKLARI VE TARTIŞMALAR

? Örneklem yöntemi: nasıl elde edilmeli?

İnvaziv örnekleme

- BAL
- Mini BAL
- Korunmalı fırça ile örnekleme

VS

Noninvaziv örnekleme

Kantitatif kültür sonuçları

? Kültür analizi: kantitatif mi, nonkantitatif mi?

Kantitatif kültür

Koloni sayımı, örn. CFU/mL

VS

Nonkantitatif / semikantitatif kültür

1+
2+

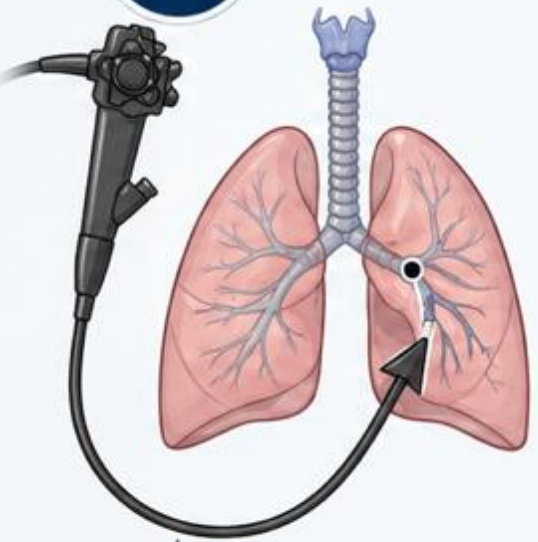
Örnekleme İkilemi: Altın Standart Yokluğu

VİP şüphesinde alt solunum yolu örnekleme (ve kan kültürü) zorunludur. Ancak yöntemi konusunda uzman görüş ayrılıkları vardır. Uygulama; kurum altyapısı, hekim tecrübesi ve hasta toleransına göre şekillenir.

İnvaziv

(BAL / Mini-BAL / PSB)

TARTIŞMALI

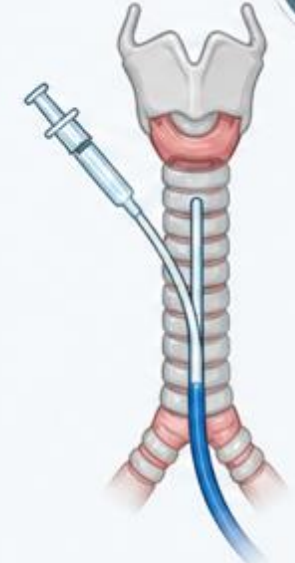

Amaç: Tanısal doğruluğu artırmak, **antibiyotik maruziyetini azaltmak**, uygun **antimikrobiyal yönetimi desteklemek**.

Non-invaziv

(Endotrakeal Aspirasyon - ETA)

TARTIŞMALI

Temel: İnvaziv yöntemlerin mortalite veya **hastanede kalış süresine** kanıtlanmış bir **üstünlüğünün olmaması**.

Endotrakeal Aspirasyon (ETA) ve Bronkoskopik BAL/PSB Karşılaştırması

Metrik	Endotrakeal Aspirasyon (ETA)	Bronkoskopik BAL/PSB
 İnvazivlik & Uzmanlık	 Düşük / Rutin	 Yüksek / Uzman Hekim
 Maliyet & Erişilebilirlik	 Ucuz / Her Yerde	 Pahalı / Sınırlı
 Tanısal Duyarlılık (Yalancı Negatif Riski)	 Çok Yüksek	 Yüksek
 Tanısal Özgüllük (Yalancı Pozitif Riski)	 Düşük - Kolonizasyon karışabilir	 Yüksek
 Gereğinden Fazla Tedavi Riski (Overtreatment)	 Yüksek Risk	 Düşük Risk - de-eskalasyona olanak sağlar

Klinik Sonuçlara Etkisi: Her iki yöntemin de mortalite veya yatış süresine kanıtlanmış bir üstünlüğü YOKTUR (Sadece antibiyotiksiz gün sayısında invaziv lehine veri vardır).

Karar Ağacı: Hangi Hastaya Hangi Yöntem?

Şüpheli VİP olgusunda örnekleme yöntemi klinik duruma göre kişiselleştirilmelidir.

Şüpheli VİP Olgusu

Not:

Bronkoskopi tercih edilebilir
(örn. hemoptizili
immünsüprese hasta)

EVET

Ek faktörler mevcut mu?
Hasta invaziv örneklemeyi
tolere edebilir mi?

HAYIR

Bronkoskopi riski yüksek

- Ağır hipoksemi
- Barotravma
(pik basınçları yüksek)

Bronkoskopi ve invaziv yöntemleri tercih et

• Hemoptizisi olan hastalar

• İmmünsüprese hastada invaziv pnömoni şüphesi

• İkinci mikroorganizma şüphesi (örn. bronşektazi)

• Bronkoskopi için diğer endikasyonlar
(örn. endobronşiyal obstrüksiyon, kanama, malignite)

• Noninvaziv yöntemlerin yetersiz kalması

• Kurumsal uzmanlık ve kantitatif
kültür olanaklarının mevcut olması

Bronkoskopi tercih edilebilir

Amaç: tanısal doğruluğu artırmak, antibiyotik maruziyetini azaltmak, uygun antimikrobiyal yönetimi desteklemek.

Bronkoskopi ve invaziv yöntemlerin üstünlükleri

- Daha yüksek tanısal doğruluk
- Mikrobiyolojik spektrumu daha iyi yansıtır
- Kantitatif kültüre olanak sağlar

Önemli:

Klinik tablo, hasta toleransı, kurumsal altyapı ve hekim tecrübesi kararın merkezindedir.

Endotrakeal aspirasyonu (ETA) tercih et

• Bronkoskopi riskinin yüksek olduğu ağır hastalar

• Ağır hipoksemi tablosu

• Barotravma veya yüksek pik basıncı olanlar

• VİP şüphesinin nispeten düşük olduğu durumlar

Endotrakeal aspirasyon tercih edilebilir

Klinik mesaj: Uygulama; kurum altyapısı, hekim tecrübesi, hasta toleransı ve bronkoskopi riskine göre şekillendirilmelidir.

Yarı Kantitatif Kültür ve Kantitatif Kültür Eşik Değerleri

(ETA için sık kullanılır)

Raporlama:

Yoğun, Orta, Hafif, Üreme Yok

Uyarı:

Gerçek VİP ile kolonizasyonu ayırmada zayıftır. Gereksiz tedaviye yol açabilir.

Kantitatif Kültür Eşik Değerleri (CFU/mL)

Endotrakeal Aspirat

$\geq 1.000.000$
(10^6) CFU/mL

BAL / Mini-BAL

≥ 10.000
(10^4) CFU/mL

PSB (Koruma Fırça)

≥ 1.000
(10^3) CFU/mL

Not: Mikroskopik incelemede bol miktarda polimorfonükleer nötrofil (PMN) varlığı VİP ile uyumludur ve erken patojen tahmini (örn. gram-negatif çomak) sağlar.

Biyobelirteçlerin ve Hızlı Testlerin Gerçek Rolü

Multiplex PCR (Hızlı Tanı)

Solunum yolu örneklerinde özgül patojenlerin hızlı saptanmasına olanak sağlar. Başlangıç ampirik tedavisinin düzenlenmesi ve uygunsuz antibiyotik süresinin azaltılmasında etkilidir (umut verici).

Prokalsitonin (De-eskalasyon Aracı)

VİP tanısı koymak veya antibiyotiğe başlamak için kullanılmamalıdır (kanıtlar çelişkilidir). Ancak doğrulanmış VİP hastalarında antibiyotik tedavisini sonlandırma kararı verirken yararlıdır.

CRP, sTREM-1 ve CPIS (Önerilmez)

VİP'i saptamada tanısal duyarlılıkları ve özgüllükleri (CPIS için %60/%59) minimaldir. Tanı koydurmak amacıyla rutin kullanımı önerilmez.

Kantitatif Eşik Değerleri ve Biyobelirteçlerin Gerçek Rolü

Kültür Eşikleri

$\geq 1.000.000 (10^6)$

ETA (Endotrakeal Aspirat):
 $\geq 1.000.000 (10^6)$ CFU/mL

$\geq 10.000 (10^4)$

BAL (Bronkoalveolar Lavaj):
 $\geq 10.000 (10^4)$ CFU/mL

$\geq 1.000 (10^3)$

PSB (Koruma Fırça):
 $\geq 1.000 (10^3)$ CFU/mL

Biyobelirteçler - Traffic Light

Multiplex PCR (Hızlı Tanı) -> Başlangıç ampirik tedavisinin hızla düzenlenmesi.

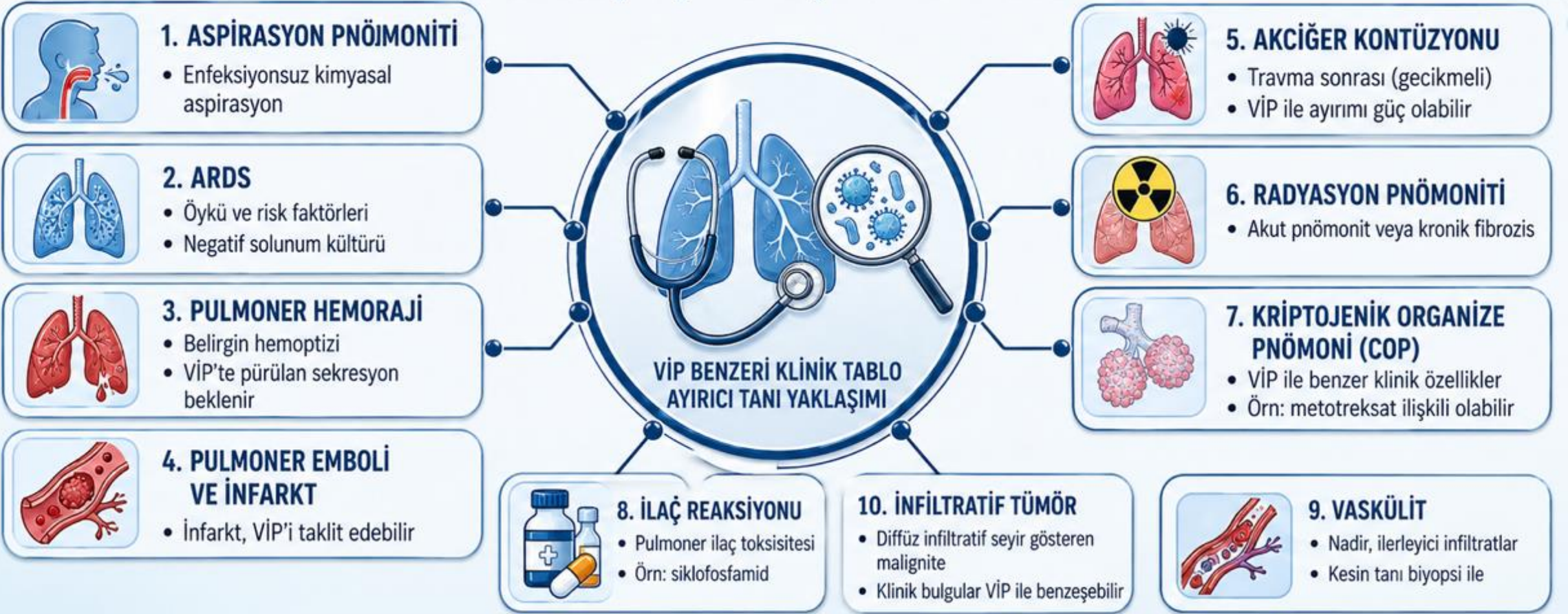
Prokalsitonin -> Tanı koymak için KULLANILMAZ. Sadece antibiyotiği sonlandırma (de-eskalasyon) kararına yardımcıdır.

CRP, sTREM-1, CPIS -> Tanısal duyarlılıkları minimaldir, rutin kullanımı önerilmez.

VENTİLATÖR İLİŞKİLİ PNÖMONİ (VİP) VE AYIRICI TANILARI

VİP dışındaki pulmoner infiltratlar, ateş, solunumsal anormallikler ve lökositoya yol açabilen birçok neden bulunmaktadır.

Klinik yorum: VİP tanısı; klinik, radyolojik ve mikrobiyolojik bulguların birlikte değerlendirilmesiyle konulmalıdır.

Ampirik Tedavi Prensipleri: “Zaman = Hayat”

Örnekleme
(Saat 0)

Hemen Tedaviye Başla

48-72 Saat Bekleme

Kültür Sonucu

Kural 1: Zamanlama

Kültür sonuçları **2-3 gün** sürer.

Klinik şüphe varsa, tanı kesinleşmeden **ampirik tedavi derhal başlatılmalıdır.**

(Örnekleme sonrası geciktirmeyin).

Kural 2: Hedefleme

Başlangıç tedavisi **geniş spektrumlu** olmalıdır.

Hastanın **MDR risk faktörleri** (son 90 günde antibiyotik / karbapenem öyküsü) ve **yerel antibiyogramlar** (YBÜ ünitesine özgü) rehber alınmalıdır.

Kural 3: Kısıtlama (Özel Durum)

Akciğer grafisi **normal** olan bir hastada pozitif kültür, VIP'ten ziyade **trakeobronşiti** düşündürmelidir.

Tedavi Rejimini Seçmeye Yönelik Genel Prensipler

HKP/VİP'de ampirik antibiyotik seçimi gecikmeden, klinik ve mikrobiyolojik veriler birlikte değerlendirilerek yapılmalıdır.

Tedavi seçiminde dikkate alınacak başlıca unsurlar

Yerel patojen dağılımı ve antimikrobiyal duyarlılık paternleri

Hastanın çoklu ilaç direncine (MDR) ilişkin bireysel risk faktörleri

Hastalık şiddeti

Antimikrobiyal ajanların potansiyel yan etkileri

Olası ilaç etkileşimleri

Nitelikli Gram boyama sonucu

Multipleks PCR sonuçları

İlaç maliyeti ve bulunabilirliği

Klinisyenin farklı antibiyotiklere ilişkin bilgi, deneyimi ve ilaca ulaşımı

Kaliteli bir Gram boyama örneği, başlangıç (ampirik) tedavi seçiminde yol gösterici olabilir.

Ampirik Tedavi Seçim Süreci

1

Ampirik tedaviyi hemen başlat

Ampirik tedavi, örnekleme sonrası geciktirilmemelidir.

2

Hastane/birim antibiyogramına göre yönlendir

3

Mikrobiyolojik örnekleri gecikmeden al

4

MDR risk faktörleri, yakın zamanda antibiyotik kullanımı, alta yatan hastalıklar ve önceki kültür verilerini değerlendir

5

Gram boyama, PCR, potansiyel toksisite, PK/PD özellikleri ve klinisyen deneyimini göz önünde bulundur

6

Patojen ve duyarlılık sonuçları öğrenildiğinde veya alternatif tanı ortaya geldiğinde rejimi daralt

Özel Durum

Önceden karbapenem-dirençli patojen öyküsü olan hastalarda ampirik tedavi;

- Önceki kültür verilerine
- Yerel epidemiyolojiye
- Duyarlılık paternlerine

göre seçilmelidir.

İlk ampirik rejim, mümkünse önceki izolatlarla karşı aktif olmalıdır.

Klinik mesaj

Başlangıç tedavisi geniş spektrumlu olabilir; ancak sonuçlar geldikçe hedefe yönelik de-eskalasyon esastır.

Yeni antibiyotikler

Antibiyotik	Etkili Olduğu Direnç	Etkisiz	Klinik Kullanım
Ceftazidime–avibactam	KPC, OXA-48, ESBL	MBL	CRE, HAP/VAP
Ceftolozane–tazobactam	MDR Pseudomonas	KPC, MBL, OXA-48	HAP/VAP, cUTI
Meropenem–vaborbactam	KPC	MBL, OXA-48	CRE
Imipenem–relebactam	KPC, AmpC, Pseudomonas	MBL, OXA-48	HAP/VAP
Aztreonam–avibactam	MBL, ESBL, KPC	—	MBL
Sulbactam–durlobactam	CRAB	Enterobacterales	HAP/VAP
Cefepime–enmetazobactam	ESBL	MBL, OXA-48	cUTI
Cefepime–taniborbactam	KPC, MBL, AmpC	Acinetobacter	Faz 3
Cefepime–zidebactam	KPC, AmpC, bazı MBL	Acinetobacter	Faz 3
Cefiderocol	CRE, MBL, CRAB	Değişken Acinetobacter	HAP/VAP
Plazomicin	KPC, ESBL	MBL, Acinetobacter	cUTI
Eravacycline	ESBL, CRE (kısmi), CRAB	Pseudomonas	cIAI

- Aktif
- Değişken
- Önerilmez

MDR Gram-Negatif Patojenlerde Yeni Antibiyotiklerin Aktivite Matrisi

Ciddi enfeksiyonlarda önerilen doz ve direnç mekanizmasına göre etkinlik

Antibiyotik	Tipik doz (ciddi enfeksiyon)	Enterobacterales					Laktoz fermente etmeyen organizmalar	
		ESBL üreten	AmpC β-laktamaz üreten	Ambler sınıf A karbapenemazlar (KPC, IMI)	Metallo-β-laktamazlar (NDM, VIM, IMP)	Ambler sınıf D karbapenemazlar (OXA-48)	Zor tedavi dirençli <i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Karbapenem dirençli <i>Acinetobacter baumannii</i>
β-laktam								
Ceftolozane-tazobactam	3 g IV q8h, 3 saatte infüzyon	Aktif	Değişken	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez	Aktif	Önerilmez
Ceftazidime-avibactam	2.5 g IV q8h, 3 saatte infüzyon	Aktif	Aktif	Aktif	Önerilmez	Aktif	Değişken	Önerilmez
Meropenem-vaborbactam	4 g IV q8h, 3 saatte infüzyon	Aktif	Aktif	Aktif	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez
Imipenem-relebactam	1.25 g IV q6h, 30 dk infüzyon	Aktif	Aktif	Aktif	Önerilmez	Önerilmez	Değişken	Önerilmez
Cefiderocol	2 g IV q8h, 3 saatte infüzyon	Aktif	Aktif	Değişken	Değişken	Değişken	Değişken	Değişken
Ceftazidime-avibactam + aztreonam	CZA: 2.5 g IV q8h, 3 saatte + aztreonam: 2 g IV q8h, 3 saatte	Aktif	Aktif	Aktif	Aktif	Aktif	Değişken	Önerilmez
Aztreonam-avibactam	2 g/0.67 g yükleme, sonra 1.5 g/0.5 g q6h, 3 saatte	Aktif	Aktif	Aktif	Aktif	Aktif	Değişken	Önerilmez
Cefepime-enmetazobactam	2 g/0.5 g q8h, 4 saatte	Aktif	Aktif	Önerilmez	Önerilmez	Değişken	Değişken	Önerilmez
Sulbactam-durlobactam	Her bir ilaç 1 g IV q6h, 3 saatte	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez	Önerilmez	Aktif
Tetrasiklin türevi								
Eravacycline	1 mg/kg IV q12h	Aktif	Aktif	Değişken	Değişken	Değişken	Önerilmez	Değişken

Mevcut antibiyotikler

Kolistin

- CRAB (*Acinetobacter*)
- CRE (kısmen)
- *Pseudomonas aeruginosa*
- *Proteus, Serratia*
(intrinsik direnç)
- Son basamak tedavi
- Genellikle kombinasyon tedavisi
- Nefrotoksisite
- Direnç gelişimi

Tigesiklin

- CRAB (*Acinetobacter*)
- ESBL
- CRE (kısmen)
- *Pseudomonas aeruginosa*
- Bakteriyemi (düşük serum düzeyi)
- İntraabdominal enfeksiyon
- Yumuşak doku enfeksiyonu
- Bakteriyemide kullanılmaz
- Düşük serum düzeyi

Fosfomisin

- CRAB (*Acinetobacter*)
- ESBL
- Bazı CRE
- *Pseudomonas* (değişken)
- *Acinetobacter* (zayıf)
- Alt üriner sistem enfeksiyonları
- Kombinasyon tedavisi
- Monoterapide direnç gelişebilir
- Sistemik enfeksiyonlarda sınırlı

Aminoglikozid

- ESBL
- bazı CRE
- *Pseudomonas*
- MBL (çoğu)
- *Acinetobacter* (değişken)
- Sepsis (kombinasyon)
- Gram-negatif enfeksiyonlar
- Nefrotoksisite
- Ototoksisite

Rehberler ne diyor? MDR Gram-Negatif Patojenler

— — IDSA 2024 ve ESCMID 2022 önerilerinin pratik özeti — —

CRE

Karbapenem
Dirençli
Enterobakteriler

IDSA 2024

! **Önce enzim tipi belirlenmeli**

KPC / OXA-48

- Ceftazidime-avibactam
- Meropenem-vaborbactam
- İmipenem-relebactam

MBL

- Aztreonam-avibactam
- Ceftazidime-avibactam + aztreonam
- Sefiderokol
- **En zor tedavi edilen grup**
- Karbapenemaz yoksa ve meropenem MIC düşükse: uzun infüzyon meropenem

ESCMID 2022

- ✓ Yeni BL/BLI ajanlar
  - ✓ Eski ajanlar hâlâ kullanılabilir
  - ✓ Monoterapi genelde yeterli
  - ✓ Kombinasyon seçilmiş durumlarda
-
- CAZ-AVI
  - Meropenem-vaborbactam
  - Kolistin (alternatif)

DTR

Pseudomonas
aeruginosa

IDSA 2024

★ Seftolozan-tazobaktam ilk tercih

Alternatifler

- Seftazidime-avibaktam
- İmipenem-relebactam
- Sefiderokol

ESCMID 2022

- ✓ Seftolozan-tazobaktam
- ✓ Seftazidime-avibaktam

CRAB

IDSA 2024

🛡️ Yüksek doz ampisilin-sulbaktam

Alternatifler

- Sefiderokol
- Polimiksin

ESCMID 2022

- ✓ Kolistin
- ✓ Sulbaktam
- ✓ Tigesiklin

Tamma PD, et al. *Clin Infect Dis.* 2024

Paul M, et al. *Clin Mic Infect.* 2022

Not: Yerel direnç verileri, hasta faktörleri ve enfeksiyon odağı tedavi seçiminde belirleyicidir. **En zor tedavi edilen grup:** MBL üreten suşlar.

72. Saat Karar Matrisi (Kültür Sonrası Sentez)

(2–3 gün sonra kültürler geldiğinde hastanın yeniden değerlendirilmesi)

Klinik Düzelme: VAR / YOK

Düzelme VAR + Kültür POZİTİF

Durum: VİP muhtemeldir.

Aksiyon: Ampirik tedaviyi bırak, saptanan patojene yönelik (dar spektrumlu) hedefe yönelik tedaviye geç (de-eskalasyon).

Düzelme VAR + Kültür NEGATİF

Durum: VİP olasılığı düşüktür (örnek tedavi öncesi alındıysa).

Aksiyon: Antibiyotik tedavisini **SONLANDIR.**

Düzelme YOK + Kültür POZİTİF

Durum: VİP mevcut ancak tedavi başarısız.

Aksiyon: Apse/ampiyem komplikasyonlarını tara. Rejimi yoğunlaştır (penetrasyonu yüksek ikinci ajan ekle).

Düzelme YOK + Kültür NEGATİF

Durum: Şüphe yüksekse VİP olabilir, düşükse alternatif nedenlerdir.

Aksiyon: Bireyselleştir. Antibiyotiğe devam edilirse maks. 7 günde kes. Enfeksiyon dışı odakları araştır.

Kültür Sonucu: POZİTİF / NEGATİF

Ventilatör İlişkili Pnömoni (VİP): Tanı, Ayırıcı Tanı ve Yönetim Özeti

VİP Tanı Kriterleri

Zamanlama Kriteri

Pnömoninin endotrakeal entübasyondan **en az 48 saat sonra** gelişmiş olması gerekir.

Klinik ve Radyolojik Üçleme

Yeni/ilerleyici infiltrat +
ateş/lökositoz +
pürülan sekresyon

Mikrobiyolojik Eşik Değerler

BAL kültüründe $\geq 10^4$ CFU/mL
veya ETA örneğinde $\geq 10^5$ - 10^6 CFU/mL
üreme

Ayırıcı Tanıda Düşünülmesi Gereken Durumlar

VİP'i taklit edebilen pulmoner infiltrat nedenleri

ARDS
(Akut Solunum Sıkıntısı Sendromu)

Kriptojenik organize pnömoni
(COP)

Aspirasyon pnömoniti

Pulmoner hemoraji /
kontüzyon

İlaç reaksiyonları /
radyasyon pnömoniti

İnfiltratif tümörler /
vaskülitler

VİP Yönetimi: Altın Kurallar ve Özet Algoritma

1

Doğru
şüpheli kur

>48 saat
entübasyon +
yeni infiltrat +
enfeksiyon bulguları;
ayırıcı tanıyı dışla

2

Antibiyotikten
önce örnekle

Ampirik tedaviyi
geciktirme;
uygun ise
BAL veya ETA ile
örnek al

3

Gecikmeden
hedefle

Örnek alındıktan
sonra hastanın
MDR risk profiline
uygun ampirik
tedaviyi başlat

4

72. saatte
yeniden
değerlendir

Kültür ve klinik
yanıtı göre
de-eskalasyon yap,
sonlandır veya
tedaviyi düzenle

Klinik Mesaj: VİP tanısı; uygun zamanlama, klinik-radyolojik uyum ve mikrobiyolojik örnekleme ile konur. Tedavi, örnekleme sonrası gecikmeden başlanmalı ve 72. saatte yeniden değerlendirilmelidir.

Ana Çıkarımlar ve Eve Götürülecek Mesajlar

Epidemiyoloji: Türkiye'de VIP'te **CRAB (%97,3)** ve **CRKP (%78,9)** oranları alarm vermektedir. Tedavi seçenekleri dramatik şekilde daralmıştır.

Stewardship: Gereksiz antibiyotik kullanımı direnci hızlandırır. Antimikrobiyal yönetim programı ile ampirik tedavi daraltılmalı, kültür sonrası kesinlikle **de-eskalasyon** uygulanmalıdır.

Örnekleme: Non-invaziv (ETA) ve invaziv (BAL) yöntemlerin mortaliteye üstünlüğü kanıtlanmamıştır; seçim kurum altyapısı ve hasta toleransına göre bireyselleştirilmelidir.

Önlem: Bundle (bakım paketi) uygulamaları ve aktif sürveyans önlenebilir enfeksiyonları **%30-40 azaltır**. Her kurum kendi direnç haritasını yakından izlemelidir.

Antimikrobiyal yönetim (Stewardship) sadece doğru ilacı seçmek değil, ilacı ne zaman keseceğini bilmektir.

Teşekkürler

